

Glasbena Matica v Ljubljani je proslavo slovenskih skladateljev **dr. Benjamina** in **dr. Gustava Ipavca** pripravljala že dalj časa. Vsled raznih ovir je bilo mogoče prirediti to proslavo šele letos v koncertih dne 5. in 6. januarja, ki sta se vršila v veliki dvorani hotela Union pod vodstvom koncertnega vodje g. Mateja Hubada, in so se izvajale izključno le skladbe skladateljev Ipavcev: dr. Benjamina, dr. Gustava in dr. Josipa Ipavca.

Brata dr. Benjamin in dr. Gustav Ipavec spadata med najzaslužnejše slovenske skladatelje. Orala sta takorekoč ledino slovenski glasbi. V svojih skladbah sta pogodila duha slovenskega ljudstva tako dobro, kot ne izlepa kateri drug skladatelj. S svojim marljivim in vrlo uspelim skladateljskim delovanjem sta zelo pozivila glasbeni živelj med Slovenci, pa tudi zunaj ožje domovine veliko pripomogla slovenski pesmi do veljave in ugleda. Življenje in delovanje Ipavcev je Janko Barlé spretno opisal v »Dom in Svetu« leta 1909., 1., 2. in 3. števil, kateri spis — prilog k zgodovini slovenske pesmi — utegne morda danes tega ali onega še bolj zanimati kot takrat.

Pri prvem spominskem koncertu so se izvajali dr. Gustavovi moški zbori: Slovenec sem, Danici in V mraku ter dr. Benjaminovi: Vojaška, Brezi jadra in Domovini; vseskozi priljubljeni in značilni zbori, ki so vzorno izvedeni napravili najboljši vtis. Razne samospeve — večinoma dr. Benjaminove — so peli: g. L. Kovač, član Matičnega pevskega zbora, g. J. Križaj, operni pevec iz Zagreba, in gospa Irma Polakova, operna pevka iz Zagreba. Med solisti gre prvenstvo g. Polakovu. Odkar je šla iz Ljubljane, se je razvila v tako imenitno in briljantno pevko, da se zagrebška opera po pravici z njo ponaša. G. Križaj je bil nekoliko indisponiran, pa je kljub temu nudil še vedno velik užitek; tudi snažno in občuteno petje g. Kovača zasluži vso pohvalo. Mešani zbori: dr. Gustavovi: Milada, Lahko noč in Kukavica ter dr. Benjaminovi: Pod nebom širnim, Zapuščen in Ej, tedaj! so se posebno lepo glasili.

Starejšima Ipavcema se je pri tem koncertu pridružil še Gustavov sin, dr. Josip Ipavec. Pod njegovim osebnim vodstvom se je izvajala predigra k

II. dejanju njegove spevoigre Princezinja Vrtoglavka, zanimive in okusno instrumentirane moderne skladbe z veličastno se glasečim sklepom. Samo šablonsko-operetni valček sredi predigre je v resnobnem koncertu nekoliko neprijetno dirnil. Nadaljnji komad Pravljica iz ravnoiste spevoigre za sopranski samospev in orkester prištevam med najboljše točke koncerta. Glasba se izborno prilega tekstu, je vsekoli živahna in bujna. Gospa Polakova je pela Pravljico naravnost idealno. Mnogo zanimivosti v absolutnoglasbenem kakor tudi orkestralnem oziru je nudil precej na široko razpleten Finale II. dejanja iz prej imenovane spevoigre za soli, mešani zbor in orkester. Soli so peli gđc. Tavčarjeva, gđc. Hrastova, gđc. Severjeva in g. Kovač. Izmed dr. Josip Ipavčevih skladb sta se pri prvem koncertu izvajala tudi dva moška zbori: Jutro in Imel sem ljubi dve, prav hvaležni in efektni skladbi.

Drugi koncert se je vršil z nekoliko izpremenjenim programom prvega večera. Uvedel ga je skladatelj dr. Anton Schwab s slavnosti primernim govorom. S precejšnjim sporedom dr. Benjaminovih samospevov je nastopil g. Josip Rijavec, koncertni pevec z Dunaja, slovenskemu občinstvu znan in ljub že od lani. Poleg najstarejših dr. Benjaminovih pesmi je zapel tudi dr. Alojzij Ipavčevo Za slovo. Petje g. Rijavca je prepojeno z globokim čutom in inteligenco, njegova izgovarjava je zelo solidna in umerjena, tudi organ splošno prav čeden in simpatičen, le v višini morda včasih premalo intenziven. Dr. Benjaminovo Serenado za godbo na lok v štirih stavkih so izvajali gojenci Glasbene Matice in člani društvenega orkestra. Skladba se giblje v formah klasikov, je mična in poučna. Gosp. učitelju violine Josipu Vedralu iskreno čestitam na lepem uspehu. Tudi g. Niko Štritof, ki je oskrbel pri obeh koncertih klavirsko spremljanje, se je izkazal kot zelo nadarjenega glasbenika in specialno še kot prav spretnega pianista.

Oba koncerta sta v umetniškem oziru krasno uspela, v finančnem je pa drugi, le srednje obiskani koncert povzročil deficit, česar vrla Glasbena Matica in nje neutrudni koncertni vodja Hubad za pomenljivo spominsko prireditev gotovo nista zaslužila.

Stanko Premrl.

TO IN ONO.

Anton Medved v pismih.

Priobčil F. S. F.

Kaj je tega, kar je umrl Medved? In vendar ni bilo še doslej človeka, ki bi bil utegnil, da nam poda nekaj o njem. Par nekrologov ob smrti, ki so pa bili mnogi natrpani s stvarmi, kakor jih hlata 99 odstotkov milega naroda z naslodo in ki niso imeli s pesnikom popolnoma nobenega opravka. Prav zaradi tega sem sklenil, da priobčim nekaj njegovih pisem — in naj z njimi pokojni Medved sam sebi piše življenjepisa. Nadejam se, da jih ima še marsikdo kaj, in tistega prosim, naj mi jih pošlje, vsaj za prepis, če ne v last. Vsa njegova zapuščina je strogo inventarizirana in se izroči, ko bo vse dodobra pregledano, licealni knjižnici po naročilu pokojnikove sestre-dedinje Helene.

Prva hranjena pisma imam iz Semiča, kjer je Medved prvič kapelanoval, jaz sem bil tedaj še v semenišču.

Semič, 20. vinotoka 1892.

Dragi Francè!

Lepó Te prosim, ne zameri, da nisem toliko časa odgovoril. Ti ne veš, koliko imam dela. Kakih osemkrat sem že šel daleč obhajati, enkrat ponoči. Izpovedovanja mnogo vsak dan, zlasti ob nedeljah. Šole 6 ur na teden, a iti moram ¾ ure daleč. Potem pridige, maše na daljnih podružnicah. Poleg tega pišem na več strani, da odgovarjam listom, kojih sem dobil že 22. Imel sem zdaj biro in moral biti zraven vselej, ko so pripeljali vino. Vina sem dobil

za 500 gl. vrednosti, da ga lahko takoj za toliko prodam, ker imam že ponudbe, a čakal bom. Od davkarije dobim 200 gl., za maše 400. Od šole kakih 50 gl. Vina seveda nisem vsega dobil, temveč nekoliko več kot polovico, drugo gré Končarju. Dohodki so torej sijajni — a verjemi, da tudi zasluženi. Pesmij izvrstno delam. Naredil sem jih že kakih 40. Kmalu dovršim nad 200 verzov dolgo odo (ali kakó bi ji rekel), naslovljeno »Venec«, ki mi ne bode sramote delala, kakor mislim. Zelo se mi je spočetka tožilo po domu in Tebi. Zdaj sem precéj dober že. Na Te mnogo mislim, in pisal Ti bodem že več, kader pridem k času...

Življenje tu in v semenišči je seveda dvoje docela raznih stvari. Tu sem mož, v semenišči otrok in otroško gojén. Držite se dobro! Ne bodi liberalen, da bi bil liberalen, temveč poslušaj vedno razum in tudi, tudi in še enkrat tudi srcé, da ne očita kdáj vest. Porabi čas, zunaj ni moči se učiti pravi nič. Goji »talent«, zunaj bodeš gojil »Character«.

Dekan izboren mož. Tudi Miha. A ne tak, kakor se mi je zdelo. On je jako vnet duhovnik iz — Kalanove šole. Vender se prav dobro umeva. Jaz sem povsem samostojen. Grém, kamor hočem in kader hočem, če ni opravi. V čitalnici vsak večer z učiteljem in učiteljico — Ribničanko — (prav prijetno in domače deklé) tarokiramo in čaj pijemo. Časih pride tudi dekan, redko Miha. Vina so tu izvrstna, ker zdrava. Jaz imam svoj hram, hladnico pred njim, in brajdo, ki ne dá mnogo grozdja. Ljudje me imajo zelo zelo radi v vseh krogih, ker sem hiter. Moja maša in pridiga trajata ob nedeljah $\frac{3}{4}$ ure. V eni uri jih spovem po 20. Hodim, kakor jelen na podružnice. Čutim stoprv, da sem res »vom gesunden Kerne« itd., itd. Srčen pozdrav in bratovski poljub Stroju, Volcu, Štruklju, Lavrenčiču, Oswaldu, Terpinu in vsem »fest« fantom.

Zlasti pa Tebe v duhu pritiskam na srcé in poljubljam

Tvoj

Tone Medved.

Dostavek. — Pozdrav vsemu cirilsk. društvu!

Pošlji mi tudi za priloženi goldinar škatljo »Purzičan tobaka« in papirčke. Sultancigarete me preveč stanejo, vse Ti bodem povrnil.

Semič, 1. sušca 1893.

Dragi Francé!

Precej Franciškov je bilo te dni. Pozabil sem, da tudi Tvoj patron. Ne zameri! Kaj Ti želim iz dná prijateljske duše, veš itak. Malo pišem in ljudje širom ménijo, da sem jih zabil. Varajo se. Le obilni opravki me zavirajo, zlasti na pómlad, ko ljud boleha. Dogodljaji v semenišči me vele zanimljejo, a tu zanimivostij ni kaj. Benkovič me je pozval, da naj že skoro določim glasovnico za naše društvo A. o.¹ Prilagam jo. Volil sem baš té »ex causa opportunitatis«, ker so na domači zemlji vsi. Društvo me zelo veseli in da mu razdalja posameznih udov ne zavrè živega delovanja, smé slovenski narod čakati lepih

¹ Academia Operosorum.

sadov. Predaleč smo, ne moremo z mislimi, svéti na dan, razven pismo. In treba je, da se docela upoznemo, »ut revelenter corda multorum«. Miha Op. se boji, da se razbije ob Ljublj. zv.(onu) ko ob čéri vse društvo. Mislim, da ne. Navdušenja je treba in vse ide.

Tu je življenje jednolično in pozimi dolgočasno. Sicer pa morda že nisem kmalu toliko sameval, nego li tû. Prav takó. Hvala Bogu, modrica mi je toli milostna, da sem že Lampétu poslal blizu 40 pesmij tu zloženih. Najlepše pesmi pa sem ohranil in je pilim, da bodo »kristalne«. Sploh uvidevam vedno bolj, da je moj poklic pesniški, dasi proizvodi dozdani niso najtrdnější dokaz tej misli. Reči Ti moram, zdaj šele moževam in vedno se mi odpira obzorje, in bolj in bolj spoznavam, kaj je — poezija. Ne béri iz teh vrst samohvale. Odkrit sem.

Ljubi Francé, prosim Te, úči se tudi teoretično slovenščine. Videl bodeš, kakó je treba zunaj gledé jezika samostalnemu biti. Ljud tukaj iz nekojih vasij krasno govori, zlasti otroci iz unijatskih krajev, kakoršnih imam tudi nekaj v šoli. Ljudjé, zlasti može me imajo zelo radi (a tercijalke ne). Nevarnosti je zunaj res premnogo, v vsakem obziru. A milost božja izvirajoča soséb iz sv. daritve »sufficit«.

Hrum in šum iz Ljubljane me malo moti, ker Slovenca ne čitam izvzemši dnevne novice. Zdi se mi, da imajo »ljubljski gospodje« tudi malo preobilo časa, da snujejo društva in vzbujajo katoliško zavest, katere vendar ljudstvu ne vzamejo trume »Taučarjev i Hribarjev«. Vendar o tem najraje molčim.

Konči proza. Dohodki so sijajni. Plačal sem že dolgá 130 fl. in še bom vložil v hranilnico zdaj enkrat 150 fl. Vina pri nas še ne bode takó hitro konec. Trte so zdrave. Prosim Te pojdi na St. Petersko cesto. V hiši, kjer so stanovali in morda še zdaj stanujejo Kremžarjevi, ima spodaj neka Helena Kavčič stacuno, kateri dolgujem 17 fl. iz dijaških let. Rad bi ji vrnil, a ne vem naslova. Posreduj, naj mi po tebi naznani naslov in dolg (mislim, da je 17 gl.) veliko več ni. Zdaj naj končam. Hvala Ti za Tvoja pisma. Piši kmalu kaj, posebno izid volitve!

Tvoj verni drug

Anton Medved.

Piši mi, koliko in kjé še v semenišči dolgujem. Ali je cir. dr. prejelo moj denar? Poml. glasove pošlji III. zv. takoj 20 vezanih snopičev méni v Semič, če hočeš po poštnem povzetju.

Ant.

Semič, 28. prosinca 1894.

Dragi Francé!

Najtopleje Ti voščim k godu vsega, kar želi srcé. Sam najbolj veš, kaj Ti prija za dušni in telesni prid. Malokdaj Ti sicer pišem, a vse krivde mi ne prištevaj! Časih je tu zares toli opravkov, da je odločno nemožóče kaj drugega delati. Sicer pa jednega srca, jedne krvi ostanemo vedno, kot smo bili.

Veliko delo pripravljam: Ostrovrhar, tragedijo v 5 dejanjih. Prvi dve dejanji sta gotovi, daljna podrobno osnovana. Vederemo, kaj bode iz tega. Opeka mi je ne davno pisal, nič tacega. Malo more delati. Vedno se pripravljam, da bi odposlal za A. O. vsa lažiimena in doslejnjna dela po naslovu, todà kar ne utegnem. Bodem vrè kdaj. Tukaj natančno prisluškujem ljudski govorici. To Ti je krasno. Marsikaj sem si že pridobil, med drugim tudi spoznanje, kak bore malo poznajo jezik ljubj. rdeči gospodje.

„Da le zine in pravi se vezava Ti odkrije.“ Zdrav sem, hvala Bogu navzlic ali zbok obilih trudov in potov. Ne vém.

Srčen pozdrav in bratovski poljub

Tvoj verni družè

Anton M.

Sedemdesetletnica p. Stanislava Škrabca.

Priobčil dr. A. B.

Dne 7. januarja t. l. je praznoval v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici pri Gorici 70letnico svojega življenja naš največji sedanji jezikoslovec, konzistorialni svetnik p. Stanislav Škrabec. Pater Stanko opravlja duhovske posle, poučuje samostanske klerike in izdaja nabožni list za preprosto ljudstvo, ali vendar po svojih študijah ni manj zaslužen za slovenski narod nego dvorni svetnik Kopitar ali bivši rektor dunajskega vseučilišča, pravi član akademije in domstrni član gosposke zbornice vitez Miklošič. Pater Stanko se mora šteti v eno vrsto s tema velikanoma, ki sta dosegla med svetom toliko odlikovanj. Škrabca ne dičijo zunanji redovi, pač pa mu z Jagičem vred soglasno priznavajo, da je eden največjih slavistov sedanje dobe. Njegove platnice bi mogle, tako pravi Rus Ljapunov, delati čast kateremu koli iz najboljših lingvističnih žurnalov evropskih. Svoje platnice pošilja v zameno za publikacije, ki jih izdajajo univerze in akademije. Kakšen ugled uživa med slovanskimi in tujimi jezikoslovcí, dokazujejo najbolj obiski, s katerimi ga počaščajo na Kostanjevici. Tujim jezikoslovcem, pišočim o našem jeziku, je znano poleg Pleteršnikovega najbolj Škrabčevo ime. Kako ga čislajo Rusi, sam priznava v Cvetju (20, 5): Sploh smem reči, da sem našel mej ruskimi slavisti več uvaževanja, kaker bi ga bil mogel kedaj pričakovati, — zadosti odškodbe za vničevanje in zasramovanje od strani raznih domačih »tobožnih« in »tokoršnih« učenjakov! Danes ga ceni že tudi domovina. Slovenska Matica bo izdala v posebnem zborniku njegove zbrane jezikoslovne razprave, tako da bomo imeli celotno izdajo njegovih del; kaj takega se ni zgodilo še nobenemu slovenskemu jezikoslovcu. To bo primerna odškodba za preziranje, ki ga je Škrabec trpel od strani slovenskih listov. Leta 1879. je odklonila njegovo sodelovanje Slovenska Matica. Nato so se branile njegovega spisa celo »Novice«, ki so že obljubile, da spis sprejmejo. Podobno se mu je godilo nekoliko pozneje pri goriški »Soči«. Komaj je začel vanjo pisati, je vstal hrup, da je moral z nadaljevanjem prenehati. Tako so cenili Škrabca naši listi v času, ko se mu je od drugod že pela velika hvala. V zagrebškem »Radu« je pohvalil Valjavec njegovo prvo raz-

pravo, priobčeno l. 1870. v novomeškem gimnazijskem izvestju »ko daleko najbolju razpravu« o slovenskem naglasu in katere nadaljevanje je Valjavec željno pričakoval. Tako preziranje je Škrabca, kar je naravno, tako bolelo, da je storil sklep, da ne bo nikdar nikomur več ponujal svojih spisov. »Kaj mi je bilo začeti po vsem tem? Zasadilo se je »Cvetje«, menda prvi slovenski mesečnik, ki je imel izhajati »v platnicah«, in meni je prišla ena misel od koder koli — ena ribniška misel, porečete morebiti — da bodo namreč te platnice kaker nalašč. Jaz bom del nanje, kar se mi bo zdelo, nikogar ne bom prosil. Mej kakimi tremi tisoči naročnikov se jih bo vže nekoliko našlo, ki si bodo dali sčasoma kaj dopovedati tudi takih reči, in tako se bo morebiti za zdaj toliko opravilo, kaker bi se s posebnim majhnim jezikoslovnim časopisom« (Cvetje 5, 8). Tako je dobil Škrabec šele s Cvetjem l. 1880. list, v katerem je mogel priobčevati svoje študije. Odslej ni nikogar več iskal, pač pa so začeli drugi iskati njega. Platnice so na mah vzbudile tako pozornost, da so ga začeli kmalu vabiti, naj bi pisal v Kres, Zvon ali v Matičen Letopis. Ali Škrabec je ostal pri platnicah — spisal je le za Kres eno razpravo in za Jagičev Archiv dve ali tri — s čimer je povzdignil svoje Cvetje do veljave, kakršne še ni imel noben slovenski didaktični časopis. List je dosegel prav ob Škrabčevi sedemdesetletnici svoj trideseti letnik. Danes se more Škrabec s ponosom ozreti na toliko letnikov. V njih je nagrmadil toliko gradiva za slovensko slovnico, za zgodovino našega jezika in naše pisave, za klasifikacijo slovenskih narečij itd., da bodo desetletja prepisavali iz njega vsi, ki bodo kaj takega sestavljali. Na Škrabčevih delih pa ne bo slo-nelo samo naše jezikoslovno znanstvo, temveč tudi naša pisava, v katero sta uvedla mnogo njegovih oblik Pleteršnik in Levec. Končno želimo, da bi nam Bog ohranil p. Stanislava Škrabca še mnogo let.

»Hrvatska Prosvjeta.«

Ta novi kat. knjiž. list (izhaja mesečno, 12 K) toplo priporočamo Slovincem. O njem več v prihodnji številki.

La Rochefoucauld (1613—1681).¹

Aforizmi.

Vsi imamo dovolj moči, da prenašamo gorje drugih ljudi.

Naše samoljublje prenaša bolj potrpežljivo obsodbo našega okusa kot obsodbo našega mnenja.

¹ François, duc de La Rochefoucauld je igral važno vlogo za časa civilne vojske, ki je v letih 1648—1653. zelo omajala Mazarinovo vladò (la Fronde). La R. je pripadal plemenitaškokraljevi stranki, ki je končno tudi zmaga-la. Večji del svojega življenja je preživel na dvoru in v družbi najodličnejših dam 17. stoletja (Mme de Chevreuse, Mme de Longueville, Mme de Sablé in Mme de La Fayette). Zahajal je zlasti na družabne večere pri Mme de Sablé, kjer se je navzel z drugimi literati iste dobe tudi volje pisati sentence. Iz te salonske konverzacije so se rodile tudi njegove »Maximes« (1665). Glavna misel, ki pledira iz vseh petstoštirinajst sentenc, je prepričanje, da sta samoljubje in interes edini gonilni sili za vsa naša dobra in slaba dejanja (L'amour propre est le mobile de toutes nos actions). Ta nazor je bil

Müllerjevo skeptičnomračno »V poznem poletju«, Lindbladovo jasno in veselja prekipevajočo »Mladi voznik na poti domov« ter Betterson-Bergerjevo naivno preprosto »Mati Brita«. Kot nameček je radodarna pevka zapela še štiri nemške pesmi: Brahmsovo »Brezuspešno podoknico«, Hermannovo »Materino srce« s pretresljivim vprašanjem na koncu pesmi: »Si vdarilo li se, dete ljubo?«, Wolfovo »Sporočilo štokeljske« in R. Straußovo »Podoknico«. Za uvod koncerta je umetnica izvajala Delibesovo arijo iz opere »Lakme«, ki jo je pela z veliko rutino in bravuro, zlasti gladko izvajane težke staccato-pasaže v najvišjih legah so bile občudovanja vredne. Njen spremljevalec na klavirju prof. Tarnay z budimpeštanskega konservatorija je izvršil svoj part istotako idealno dovršeno. Oba odlična umetnika ostaneja ljubljanskemu glasboljubnemu občinstvu brezdvomno v najboljšem spominu.

Novi Akordi. XII. letnik (1913) tega našega glasbenega zbornika je prihajal na svetlo v zelo nerednih obdobjih; zadnja (6.) številka je izšla šele sredi marca t. l., kar je pač malo pozno. V tem oziru si drznem izreči na tem mestu vsekako opravičeno besedo, naj bi »Novi Akordi« vnaprej postali rednejši in točnejši. — Oceniti mi je njih vsebino od 4. št. 1913 dalje.

Četrta številka je prinesla moj »Menuet« za klavir, primeroma lahko, a upam, da vseskozi solidno in dokaj efektno skladbo, dalje Adamičev enoglasni otroški zbor »Trobentice« z tekstu jako primernim, nežnim, ponekod kar delikatnim klavirskim spremljanjem, Ravnikovo kratko, sila moderno, a goroko občuteno skladbo »Pozdrav iz daljave« za en glas in klavir ter Jerebov preprosti, pa prav snažni moški zbor »Jutro«.

V peti številki nahajamo Gerbičevo v poljudnem slogu zloženo »Mazurko« za klavir, Adamičev izredno težek, od alteracij mrgoleči, deloma

homofonni, deloma polifonni šesteroglasni mešani zbor »Vasujejo«, v katerem bi se po mojem preudarku v 19. taktu pred sklepom v E-mol prvemu tenorju bolje prilegal c mesto cisa. Dalje prinaša ta številka mojo — otrokom pevcem namenjeno — otroško pesem »Kdo je to?« in Adamičevo — otrokom poslušalcem prikladno — otroško pesem »Ga-ga«.

Šesta številka podaja Gerbičev dramatično zamišljeni samospev »Kam«, Hochreiterjev »Valček« (III.) in Hladnikovo »Meditacijo« za orgle ali harmonij. Pri Gerbičevi skladbi se zdi, da končni del, čeprav krepak in efekten, vendar nekoliko zastaja za ostalo skladbo. Hochreiterjev »Valček« je čeden modern komad dosti gladkega in prijetnega teka, glede originalnosti in noblese morda za spoznanje šibkejši od prvih dveh. Mesto kot je to-le:

se bo tankim ušesom zdelo pretrdo. V »Meditaciji« se Hladnik poslužuje precej navadnih motivov in tudi izpeljava ni povsem vzorna; zlasti me žalijo grde vzporedne oktave med II. in III. taktom in modulacija iz F-dura v Es-dur, ki se ne razvije logično. Sicer je pa skladba zanimiva in porabna.

Književna priloga prinaša kot glavni spis izvrstno tematično analizo P. Hugolin Sattnerjeve najnovejše skladbe »Oljki«, kantata za soli, zbor in orkester, spisal Emil Hochreiter. Tudi drugi članki, ocene, dopisi itd. so zanimivi in poučni za vsakega inteligenta.

Stanko Premrl.

TO IN ONO.

Anton Medved v pismih.

Priobčil F. S. F.

Dr. Fr. Lampetu:

Semič 10. nov. 1892.

Častiti gospod profesor!

Danes imam nekoliko več časa, zato Vam pišem. Pred vsem sem se uveril, da ni resnično, kar časih pripovedujejo kapelani, da se zunaj ne dá ničesar delati. Jaz sicer še nisem dolgo na službi, niti nisem še vsega poskusil, a doslej moram priznati, da sem mnogo lahko naredil. Služba je res težavna, a čas se dobi.

V ves dan podaljša uro tá si,
Kdor vse stori o pravem časi.

Na lepo imam prepisanih 15 pesmij, ki sem jih vse tukaj zložil, med temi so epične: »Kacijanar, Mapu Namaz, Trije snubci, Brata, Morilčev oče«; druge lirične in dolge. Pošljem jih že enkrat. Ako jih že precej kaj potrebujete, naznanite mi prosim!

Tu Vam nekaj oznamim, kar Vas bode nemilo zadelo, vendar ohranite popolnoma záse. Morda Vam ni znano, da sem deloval pri »Zvonu« s psevdonimi: »Bistran, Filodém, Dolenjec«. Popolnoma se tudi še zdaj nisem odcepil tem mánj, ker se mi je od uredništva dala garancija (katero sem zahteval), da kaj sličnega ne izide nikdar več kot 4000 let. Delal sem, lahko rečem, iz blazega namena za »Zvon«, da bi imel kdaj pri njem besedo in lahko odganjal slabe stvari iz njega. To sem Vam hotel že nekoč razkriti, a ni bilo prilike. Zdaj pa, ko mislim na izdavo svojih pesmij, ne sme Vam biti to prikrito.

Ako mi Bog dá zdravje, delal bodem še veliko. Žal, da nimam potrebnih zgodovinskih knjig i virov, iz katerih bi zajel vso povest o Ostrovharji. Ne morete si misliti, kako krasna snov za romantično poemo! Ogradi pravljičice, ki sloni na zgodovinski podlagi, imam, a treba se je učiti in prodrati v ono dóbo. Tu ne pomaga nič, tu je biti treba v Ljubljani, ker knjige se težko razpošiljajo in često še nepravde ali take, da se iz njih ne dá mnogo dobiti.

O izdavi svojih pesmij mislim takó. Prosil bi kakega moža (morda Bežka), da jih jezikoslovno prerešeta in svetuje to i tó. Vzel bi v zbirko vse najboljše (in še té opiljene) in novih, kolikor mogoče. Saj je samo epičnih mojih skoro toliko, kakor vseh v Aškerčevi knjigi. Vse bi lepó po mislih razdelil in v Ljubljani že našel kakega prepisovalca, da bi mi delo olajšal. Vaš svét bil bi mi seveda drag. Ako mislim o izdavi že zdaj toliko, ne škódi; o tako važni stvari veljá zgodaj misliti. Ako Vam ne jemljem preveč časa, odgovorite kratko na poročila mojega lista.

Srčen pozdrav i poklon!

Udani Vam Medved.

Da se časovna vrzel v pismih razume, moram opomniti, da je ta prazna doba prav tista, v kateri je pokojni Medved največ trpel. Iz Semiča je bil premeščen v Šmarje, od koder ga je gnalo s silno silo v Rim. Prosil je pri škofijstvu, prosil zanj opetovano urednik dr. Lampe, toda dosegel ni. To ga je tako glodalo, da se je resnično udal preveč alkoholu in mu vsa prigovarjanja, naj pusti misel na Rim iz glave, niso nič koristila. Iz te dobe tudi v zapuščini ni skoraj nobenega pismenega sledu.

Na Vačah, 10. vinotoka 1899.

Dragi France!

Ich komme spät, doch komme ich! Ravno danes sem bral, da si odbran za Loškega kapelana, kar me je vzveselilo zlasti radi tega, da imajo duhovi a la noi tudi na kritičnih mestih svoje postojanke. Torej le krepko na delo! Naredimo preplašenemu svetu katoličanstvo »iugum suave«!

Z Benetkami letos ni nič! Jaz se moram opomoči, razumeš, opomoči telesno, denarno, dušno. Doslejše moje poti so začrtale tako globoke kolebnice v mečavo ljudskega mnenja, da z obema ramama na obeh oplésnih spravljam voz svojega dobrega imena na zložen tir. To Ti je hudič na svetu popraviti korenito, kar si zagrešil površno! Konkurz hočem napraviti: iuravi et statui. Jus sem že vzela, to se pravi, ne predelal, temveč pazno prebral. In jaz Ti gorko svetujem, da se ga tudi Ti lotiš. Lotiti se ga je težko, a pozneje igrača. V adventu res ne bova ne Ti, ne jaz mnogo utegnila, a tudi priskokoma se dá učiti. Ob tem ne zane-mariva italijanščine in češčine! Vsaki dan kaj malega čitajva; potem bova že za silo skrpucala v tem ali onem jeziku razumeven stavek, ki je dovolj, da se tiče zahtevane jedi, pijače, postelje. O drugih užitkih bova govorila slovenski. O potovanje, ti vir dulcis et utilis auf einen Schlag! Torej poleti, ko ne bo šole! —

Kakor se mi zdi, boš imel v Loki več prilike napraviti, kot spraviti. Vem pa da si mož, ki vento non circumfetur. Na slovstvenem polju vlada pri meni suša. Nekaj imam narejenega, pa se mi ne ljubi pošiljati v svet, ki je zdaj prepojen Cankarjevega duha, kakor šolska goba vode. Narod! Kar hočeš, vse ti storimo, če hočeš, tudi molčimo. Samo nečesa Te prosimo, pusti nas!

Časih se čutim tukaj grozno zapuščenega. Šel bi v Litijo, a po kaj? Krokarjev dosti, drugega nič. S [sestro] Pepo čvrljava v kuhinji, kadar se naveličava branja; potem greva tja, kjer pozabljivost vse verige zgrudi. Et nunc! Kadar se boš, dragi France, selil in Ti ne bo pretežko priskočiti k nama na Vače, misli, da to moraš storiti, kot moj, njen in vse naše družine prijatelj. V slučaju pa, da ne moreš, potem kmalu kaj piši! Tudi jaz bom pisal. Nedavno je bil brat moj Francelj pri meni. Spravil sem ga (ne brez mojih stroškov) k orožnikom. In zdaj ni v Kamniku nobenega Medveda več. Lojze je v Mengšu sodar, Lena pri Barbki, Mici v Švici, Pepa pri meni, Franca v Ljubljani, hiša v najemu nekega kiparja Tončiča, Ivan v Bruck a/M. — — časih se mi na solze nare-di, a kaj hočemo:

Fort ist der Zug, der wilde Zug,
der viel empfand und wenig wirkte.

Bodi srčno pozdravljen in poljubljen od Tvojega prijatelja

Antona.

Potem je Medved moral zapustiti Vače in se je nastanil v Šiški pri svoji sestri. Jaz sem bil tedaj kaplan v škofji Loki, in ko sem svojemu župniku svétniku Tomažiču pripovedoval, kak siromak da je Medved, je srčno dobri mož izjavil, da ga rad sprejme k sebi. Kesneje se mu je, ne vem odkod, namignilo, naj ga ne jemlje v hišo, česar pa meni ni povedal. Ko sem šel tedaj januarja v Ljubljano, sem Medvedu sporočil svétnikovo vabilo, na kar je šel z menoj v Loko. V najino veliko začudenje ga je svétnik sprejel tako hladno, da je Medved drugi dan ves potrt zapustil Loko in mi iz Ljubljane pisal naslednjo dopisnico, ki je, dasi je dogodek neznaten, dovolj značilna za Medvedov značaj.

V Ljubljani, 19. I. 1900.

»Fin de siecl!« Srečno dospel v Ljubljano. Svét-niku vse odpuščam. On se ni toliko ustrašil mene, temveč ustrašil onih farizejev, ki bi mu, kakor Kristusu očitali: »Grešnike sprejema! — —«

Hvala Ti za vse!

Tvoj

Ant. Medved.

Dragi France!

Misliš, da imam malo dela? Praznikov cel kup, cerkveni stoli s prepiri, šola, Jobova knjiga, vedne informacije novi kuharici etc. Zato sploh nikamor nisem pisal. Zdaj se mi je čas nekoliko razširil. S svojim Divjim lovцем imaš pa srečo. No, delo je res lepo, »so ein gerathenes Bühnenstück«. Žal, — da (vsaj jaz) nisem mogel zaslediti kake temeljne ideje (Grundidee). Sicer sem se pa zarotil in zaklel, da na dramskiško polje ne stopim več ni kot avtor, ni kot kritik. Estero sta že obdelala dramskiško Francoz Corneille in Nemec Grillparzer nedvomno bolje, kot bi jo mogel jaz. Kar se tiče (ex utero),¹

¹ Pri nekaterih izrazih Jobove knjige se je M. mnogo trudil, da najde primerno slovensko besedo.

je stvar težka, kot mi je sploh vse delo zraslo čez glavo. A kar sem počel, to hočem dovršiti. Samo po zmislu prevajati ni bil moj namen, temveč držati se kolikor mogoče sv. pis. teksta. Ta hip Dom in sveta I. št. nimam še v rokah, ker sem zasnežen. Pisal sem nedavno Mešku, vacillanti. Ko le ne bi bili tako preteto oddaljeni, vse ožje bi se lahko sklenili in združili krog Dom in sveta. S pismi ni nič. Zdaj se človeku ne ljubi, zdaj ne utegne, okvir pisma je tesen in tako smo oddaljene duše-somišljenice.

V kratkem morda več!

Pozdrav Tebi in mamici, ako so pri Tebi.

Tvoj

Anton.

Konjšica, 4./I. 1904.

Konjšica, 9. maja 1904.

Draži France!

Pri najinem zadnjem domenku torej ostane. Sklenil sem priti k Tebi ne za 1 teden, temveč za 14 dni. Ker je zdaj vse polno praznikov, zato je najbolj pripravno, da pridem k Tebi baš na svojega godu dan (ponedelj. 13. jun.). Ako se me naveličaš, me lahko vržeš ven. Sicer pa bom nekaj kronik že seboj privlekel in kakov cekin vmes. Rad bi se pri Tebi nekoliko razvedril in — pozdravil. Ako bi me Ti zdaj videl, kako izgledam! Upal in žolt, kot bi bil zlateničen! In Kristus pomaga, da zmerom takrat, ko imam največ opraviti. Jutri pojdem po strašnih kozjih potih ves čas navkreber obhajati starca. Sam Bog ve, če zmorem.

Sicer pa ni moj namen tarnati. Povej, ali si zadovoljen z mojim načrtom? Jaz sem zopet samec z vsemi sladkostmi in bridkostmi tega stanu!

Vse več na usta!

Ant. Medved.

Pismo Vatroslava Oblaka Gregorju Einspielerju.

Objavil Fr. Kotnik.

Vatroslav Oblak se je večkrat mudil na Koroškem. Bival je pri župniku Gabronu v Štebnu v Podjurski dolini, kjer ga je zanimalo podjursko narečje. (Primerjaj njegove slovniške spise!) Bival pa je tudi v Podkloštru pri župniku Gregorju Einspielerju, kjer so ga zanimali slovenski protestantje, ki so se še ohranili v podklošterski okolici. Iskal je tam slovenske protestantske knjige in jih je tudi nekaj zasledil. (Prim. dr. Murkov življenjepis V. Oblaka!)

Pismo, ki ga tu objavljam, mi je izročil č. g. Gregor Einspieler, sedaj prošt v Tinjah. Zanimalo bo slaviste, priča pa tudi, da je Oblak zasledoval i narodni pokret na Koroškem: Pismo slove:

V Celju 22. IV. 1892.

Velecenjeni gospod župnik!

Da so me iz Macedonije kot avstrijskega vohuna in bogve še kaj vrgli, to itak veste. Ta afera ima pa slabe nasledke tudi za moje slabo zdravje. Ono

jahanje pri eskortiranju me je močno pokvarilo, razun tega sem se pa takrat tudi prehladil in teden pozneje zopet znova v Biogradu. Prišel sem precej bolehen na Dunaj in od tam domu. Mislil sem, da bom že zdavna pred prazniki kje na dalmatinskih ali kvarnerskih otokih, toda dozdej sem preslab za vsako potovanje. Le z velikim trdom hodim kake pol ure in še pri tem moram počivati. Nobena stvar se mi ne ljubi, brez energije sem. Zato mi morda tudi ne zamerite, da se nisem prej Vam zahvalil za Vaše priporočilo g. Volariću. Pismo me je že čakalo doma, kamor so ga mi poslali iz Soluna. Kedar bom dovolj krepak, odrinem takoj na otoke, in sicer mislim najpoprej na Hvar (Lesina) in od tam se bom pomikal na sever.

Dobil sem nekako satisfakcijo od minist. zunanj. zadev (pa prosim, da tega ne poveste g. Legatu,¹ da ne objavi), ono je vso stvar razložilo v Pest. Lloyd v meni ugodnem smislu. K temu je gotovo tudi to mnogo pripomoglo, da so različni ruski listi celo po uvodnih člankih to afero razpravljali in trdili, da sem od avstr. vlade bil poslan, da pripravljam maced. Bulg. k ustaji!! Seveda je to, kar se piše o Jastrebovu, kateri me je vedno podpiral, grda laž.

Škoda je, da je štebenski župnik prišel na Vrata, zdaj res ni lahko na Potoku prirediti velike slavnosti. Po mojem mnenju bi bila taka slavnost v sredi ziljske doline velikega pomena in velike koristi, ker bi močno uplivala na naš narod in ga vzdramila. Na to slavnost se ne sme pozabiti. Kdaj pa dobimo kaj novih sloven. šol na Koroškem? Za Ÿblom pride najbrž drugi Ÿbel! Mnogo uspeha na shodu 27. t. m.! Pozdrav g. Lendovšku.

S prijaznim pozdravom priporoča se

Vaš

V. Oblak.

Društvo za zgodovino in narodopis koroških Slovencev

snujejo v Celovcu. Pravila, ki so prirejena po pravilih »Zgodovinskega društva za Slovensko štajersko«, so vložena. Društveno glasilo bo »Časopis za zgodovino in narodopisje«, ki izhaja v Mariboru. Ta list si je tekom 10 let nabral mnogo zaslug za našo kulturo. Da bi slično mogli poročati po desetih letih o novem društvu!

»Slovstvena knjižnica.«

Slovstvene knjižnice, ki bi nam prinašala najboljše iz slovstva preteklih dob, domačega in klasičnega svetovnega, še nimamo. Osnovala jo je tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu. Začela bo z najboljšim, s Prešernom. Prešernoslovec dr. Avgust Žigon izda »Prešernovo čitanko« z uvodom, ki bo razjasnil poti v umetnosti našega prvega pesnika, in s »Komentarjem k Prešernovim poezijam«, ki bo obsegal »kronološki pregled prvih tiskov ter glavnih ugotovljenih podatkov o razvoju in potéh poetovega dela.« — Komentar, ki je že tiskan, kateri pa izide skupno s »čitanko«, obsega 6 pol. Knjiža je namenjena šoli, gor do univerze in pa Slovencem,

¹ Faktor v Mohorjevi tiskarni, kjer se je tiskal »Mir«.

pevskega zbora. Izvedla jo je izvrstno. Njeno sveže, voljno in z iskrenostjo prepojeno petje nas je naravnost ganilo. Kolikor mi je znano, je med solisti, ki so nastopili v »Oljki«, najbolj ugajala.

Orkester c. kr. pešpolka Albert I. kralj Belgijcev št. 27, pomnožen z nekaterimi člani »Glasbene Matice« in harfenistinja iz Gradca, je igral vobče zelo fino.

Kantato »Oljki« je z veliko požrtvovalnostjo nastudiral in jako sigurno vodil gosp. koncertni vodja Matej Hubad.

Ob začetku prvega koncerta je izvajal orkester E. Hochreiterjevo »Dyoniziško uverturo«, bodisi v absolutno glasbenem, kakor tudi instrumentacijskem oziru krasno, zmerno moderno delo, ki drži poslušalca v živem zanimanju in napetosti od prvega do zadnjega takta. Uvertura se je pod vodstvom koncertnega vodje g. Mateja Hubada izvajala precizno in vzneseno.

Ob začetku drugega koncerta je pela gospa Hermsdorf-Bilinova veliko arijo »Ocean silni« iz K. M. Weberjeve romantične opere »Oberon« s spremljanjem orkestra. Žela je zanjo mnogo zaslužene pohvale.

Pri tretjem koncertu smo pred izvajanjem glavne koncertne skladbe slišali nekoliko samospევov s klavirjem. Gospa Hermsdorf-Bilinova je zapela veličastno Hummelovo »Aleluja«, dr. Gojmir Krekove »Misli« in »Intermezzo« ter Lajovi-

čevo »Pesem o tkalcu«. G. Levar pa si je izbral sledeče pesmi: Lajovičevo »Bujni vetri v polju« in »Mesec v izbi«, Gerbičevo »Kam« in Krekovo »Pogodbo«. Zadnjo, v narodnem tonu zloženo in jako efektno skladbo je moral ponoviti. Pri teh pesmih se je g. Levar vsekako pokazal izrednega pevca in umetnika, ki mu treba čestitati.

Tako smo torej doživeli v Ljubljani zopet tri prav lepe koncerte. Slovenska glasbena umetnost je storila velik korak naprej.

Alojzij Mihelčič: **Marijina hči pri mizi Gospodovi**, za ženski zbor z orglami. Op. 18. Založil skladatelj, organist v Metliki. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani, 1914. — Cena izvodu 75 vin., pet komadov stane 3 K. — Te tri preprosto zložene, a lepe evharistične napeve toplo priporočamo, zlasti Marijinim družbam. Pesmi se dobe v Katoliški bukvarni v Ljubljani in pri g. skladatelju.

Janko Žirovnik: **Narodne pesmi za mladino**. III. stopnja. Lastnik in založnik Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. V Ljubljani, 1914. Nastislila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Cena 20 vin. — Zbirka obsega dvajset zelo mičnih in otrokom primernih narodnih pesmi. Tudi odraslim bo zbirka kot nekaka zakladnica priljubljenih narodnih pesmi dobrodošla.

Stanko Premrl.

TO IN ONO.

Mohorjeva družba

je sklenila, kakor poročajo iz Celovca, ugoditi splošni želji in revidirati svoje delovanje. Odbor skliče v kratkem anketo večjega obsega, ki bo imela namen, poiskati vzroke, vsled katerih izgublja — po mnenju mnogih — družbeno književno delo zadnji čas ugled in upliv, ter začrtati okvir književnega programa za prihodnost. — Vsi prijatelji Družbe bodo te njene namere gotovo iz srca veseli in je le želeli, da jo odbor izvrši čimprej.

Anton Medved v pismih.

Priobčil F. S. F.

Na Breznici, 12. 12. 05.

Dragi France!

Ali prevzameš Ti oceno mojih poezij za Slovenčev podlistek? Omenil bi tudi naslovne strani, zato Ti pošiljam Vavpotičevo pismo, da Ti pomore k boljši razumevi te lepe slike. Prosim Te kot intimnega prijatelja, da »vzdigneš« kake primerne kritike za druge liste. Lahko umeš, da je zame najboljša, če stojim povsem v ozadju. Jaz se sicer ne bojim manj ugodnih sodeb, ker zares nisem zaljubljen v svoja dela, vsaj v mnoga ne, vendar so ugodne cene najboljša reklama. Pomisli, kako delajo ultramožje, kako stoje drugi za drugega in hvalijo svojo robo neredko ob troških resnice. Cankar vrže na popir par sijajnih kontrastov zvonkih porekel in uničen je ta in povzdignjen do nebes je drugi. Pesmi ocenjevati je silno obupalno

delo. Secirati jih ne kaže, vobče pograjati ali pohvaliti ne zadošča. Naposled je vendar le merodajna o seba kritikova, če velja za moža ukusa in vednosti. »Ugaja mi — meni se zdi pesem lepa«, s temi stavki je potem ocena gotova. —

Prave, pristne lirike pri meni ni iskati, zlasti ne takozvanih Stimmungslieder. Sicer pa prepuščam sodbo Tebi, če namreč hočeš prevzeti oceno.

Jaz sem zdaj še dokaj zdrav in upam, da prejde bolezen mirno in brez posledic. Pošlji mi, prosim, naslove Tebi znanih naročnikov, da jih združim s svojimi. Po sv. treh Kraljih se na vsaki način vidimo. Najbrže jo potegnem enkrat v Želimlje. Dotlej bodi srčno pozdravljen! Vesele prazniče!

Tvoj

A. Medved.

Kamnik (Vrhopolje), 21. 10. 07.

Ljubi prijatelj!

Spodobi se, da tudi Tebi pišem,
predragi moj France,
in v kratkih črtah Ti narišem,
kako počutim se.

14 dni že bivam s svojo sestro, Jeleno, na Vrhopolji v lepem stanovanju. Odkar imam svojo kuhinjo, vrača se mi zdravje kar vidno. Res me časih še napadajo boleti, toda milše in redkeje. Pridno delam. Gregorčičeve poezije sem že uredil in rokopis odpisal. Zdaj pišem glumico »Prvi april« za Večernice. Potem se lotim Kacijanarja, ki ga že toliko let tolčem

in kujem. Za pravdo in srce Ti v kratkem pošljem. Tukaj iznova čutim, kako je za leposlovca treba kompaktnega časa, brez vednih stanovskih vezi. Zato sem zdaj — kako se misli izpreminjajo — srčno hvaležen škofu, da mi je nasvetoval pokoj. Da bi le tudi dobil polno pokojnino! Prošnja še ni rešena. Breznica se mi je globoko vsadila v srce in ne morem je pozabiti. Semič — Breznica! Alfa — omega! Ko bi se mogel iz službe za vedno izmuzniti, seveda s pošteno penzijo, najrajši bi videl. Maševati hodim v Nevlje in Kamnika se ogibljem. Sicer pa imam tudi tam lepo zabavo, ako jo hočem. K županu sem šel že enkrat in bil od obeh zelo ljubeznivo sprejet in postrežen in za nadalje vabljen... Piši kaj, draga duša, in bodi zdrav!

Tvoj

T o n e.

A. M. duhoven ljubljanske škofije v Kamniku.

Turjak, 10. 5. 08.

Dragi France!

Naj torej jaz začnem. Hudo je bilo zadnjič slovo,¹ pa prekrišpani hrbti vse preneso.

Pomisli najino usodo! Kadar službuješ Ti na Gorenjskem, jaz tedaj na Dolenjskem in narobe. Hvala Bogu, čutim se tukaj vedno bolj zadovoljnega pa tudi zdravega. Imam toliko slovstvenega dela, da ne poznam dolgčasa. S Kat. Bukvarno sem se pobotal za II. zvezek poezij z 700 kronami. Nekaj je. Za berače celo veliko.

Najrajši bi videl, da jih nikdo preje ne pregleda. Bušim naj ž njimi v svet, potem naj se razni kritičarji vsajajo kakor hočejo. Naprej ali nazaj sem tudi sprejel z naslovom: Puščavnik in Naman. Vse ostane, kakor je, samo jaz se skrijem za tretjo osebo. Tudi nekatere pesmi sem privzel, iz katerih se lahko sklepa, da sem bil zaljubljen. Vraga, kdo pa ni bil nikoli! Delaj tudi Ti, kakor veš, na to, da se vse sprejmo. Zdaj zbiram in ponekod pilim. Konec maja pa jih pošljem Mesarju. Prilagam tudi zanimivo pismo prof. Steklasa, ki ga prebravši o priliki vrni! Lahko ga pa tudi in celo želim to — pokažeš Fr. Trseglavu. Reci mu, da naj »Za pravdo in srce« (zlasti govore Grajana, nositelja ideje) še enkrat prebere in potem svoje »Naše premijere«! Saj je vendar duhovit mož — pa se ureže. Pri nas je kritikov vse gomazno, protikritikov pa nikjer, ko bi bili časih tako krvavo potrebni. In tako avtor večkrat obvisi na križu na enem samem žeblju...

Drugih posebnih novosti ni, da bi silile v pero. Zatorej Bog Te živi! Srčno Te pozdravljam z Jeleno in vso Tvojo žlahto. Piši kaj!

Tvoj

A. M e d v e d.

Kettejevo predavanje v »Zadruži«.

Po naključju se je ohranil rokopis predavanja, katerega je imel Kette dne 13. februarja leta 1896. v dijaškem književnem društvu »Zadruži«. Predavanje je zanimivo in za dijaka Ketteja značilno, zato ga objavljam.

¹ Odhajal sem na svojo sedanjo faro v Soro. — F.

O lirični poeziji.

Obrnite se, gospoda slavna, proti Palestini in pojdite z mano na sveti Sijon. Leto 1030 pred Kristom! Na svojem prestolu sedi kralj David in poje prelepe psalme in jih spremlja na harfi. Tisto mi ni znano, ali je pel David tenor ali bas, pač pa vem, da je pel čast Bogu, da ga je slavil v njegovem veličastvu, se mu je zahvaljeval za vse njegove dobrote itd., skratka, da je razodeval v svojih psalmih: ljubezen do svojega Stvarnika. Tudi modri Salomon je pel visoko pesem o ljubezni. No — pozneje se ni več slišalo dolgo, dolgo o judovskih pesnikih. [Judje so postali praktični in so se razpršili po svetu ter se širili po vseh italijanskih mestih, a še dalje, po Nemškem, a končno po vsem svetu, pa — kakor niso imeli nobene prave domovine,]¹ Judje so postali trgovci in so raje merili »trak na vátle«, kakor jambe in troheje. Rekel sem, da ne vem, kakó je David pel, toda to pa lahko rečem, da vem, kakó bi péli današnji Judje: Jejtelesi in Samueli. Prisójal bi jim pač le toliko pesniške žile, da bi zapeli:

O meine gülden den Ducaten...

pa še to z glasom, da Bog pomaga. Kajti pri Judih je že takó: razumejo se pač na dober »cvenk«, a ne na dober »tón«.

O meine gülden den Ducaten!

Saj res! Dobri moj Heine! Kmalu bi pozabil, da si bil tudi ti Jud. Vidiš ga no! Torej ti bi bil menda jedini, ki bi bil vreden naslednik Salomonov in Davidov. Toda lahkó si ti pel take pesmice:

Im wunderschönen Monat Mai,

saj si imel Salomona, a Salomon je imel dnarce; ergo: tudi ti si jih imel...

Toda zašel sem že pri začetku. Pri Davidu bi moral ostati.

David pa je imel sina Absaloma. Absalom pa ni bil pesnik, dasi je imél dolge lasé. Takó nam je dal že on dober zgled, kaj naj naredi tak, ki ima, dasi ni pesnik, dolge lasé.

Rogovile pa, na katere se tak pesnik natakne, so kritike. Absalom, pravijo, hotel je narediti nekemu izvirnemu delu zelo tragičen kónec... pa je bil tragičen le njemu.

Tako je biló v starih časih.

Zdaj pa pojdimo v srednji vek.

Še zmirom vse gozdnato, toda po visókih gorah lepi gradovi z balkoni, z lepimi gotiškimi ókni, s stolpiči, z okróžnim zidom, róvom, mostom, prostorom za turnirje... notri z lepo, visóko, prostórno dvoráno. Toda kaj vidimo v ti dvorani?

V lepo izrezljanem naslanjaču sedi debel grajščak, poleg njega njegova míla soproga. Iz njegovih óčij sije dostojanstvo, veličastvo — on je solnce. Iz njenih milóta, nežnost, nedolžnost — ona je luna. A krog njú dvorjáni kot zvezde nebeške.

Toda pred visókima gospodarjema stoji viteško oblečen mladenič s kitáro v rokah.

Rahlo ubira strune in poje z navdušenim glasom zdaj, zdaj tiho in trepetáje. In vsebina je? On opéva

¹ Besede v [] so prečrtane.